

**Speciální základní škola Poděbrady, příspěvková organizace
U Bažantnice 1564/19, Poděbrady III, 290 01 Poděbrady**

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
ŠKOLNÍ DRUŽINY
SPECIÁLNÍ ZŠ PODĚBRADY**

Název programu: Školní vzdělávací program pro školní družinu

Název školy: Speciální základní škola Poděbrady, příspěvková organizace

Zřizovatel: Středočeský kraj, Zborovská 11, Praha 5. 150 21

tel: 257 280 111, Fax: 257 280 203,

e-mail: podatelna@kr-s.cz

Kontakty:

Ředitelka školy: Mgr. Pavlína Mladá

Zástupkyně ředitelky: Mgr. Lenka Říhová

Telefon, mobil: 325 617 930, 602 540 913

e-mail: podebrady@spec-skola.cz, SZUNB@kr-s.cz

ID datové schránky: 5idxfyx

webové stránky: www.spec-skola.cz

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2023

Razítko a podpis ředitelky školy

Charakteristika zařízení

Školní družina (dále ŠD) je součástí školy a je umístěna v hlavní budově školy. Provoz ŠD se každý rok přizpůsobuje požadavkům rodičů (zákonných zástupců) a potřebám dětí. Provoz školní družiny probíhá ve dvou blocích:

- **ranní družina:** denně od 7.00 do 8.00 hodin
- **odpolední družina:** denně od 11.40 do 16.10 hodin.

Posláním ŠD je vést žáky k smysluplnému prožívání volného času, napomoci rozvoji jejich vloh a schopností, pomoci jejich všestrannému duševnímu i fyzickému rozvoji. To vše probíhá individuálním způsobem při respektování jejich specifických potřeb.

Pracovníci ŠD spolupracují velmi úzce s učiteli a asistenty, se zákonnými zástupci žáků, s odborníky z ŠPP, a SPC.

ŠD je místem zájmového využití dětí, je místem pro regeneraci sil dětí po vyučování, místem pro rozvíjení tvořivosti, pro posilování správného sebepojetí, rozvíjí důležité osobní a sociální kompetence, má důležitou roli v prevenci negativních sociálních jevů, je důležitý výchovný partner rodiny a školy, plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifická nadání účastníků.

ŠD nabízí inspirující a nestresující prostředí, vybavené prostory s možností kreativního uzpůsobení, možnost využití tělocvičny, cvičného bytu, snoezelenu, interaktivní techniky a venkovního prostředí – zahrada, hřiště, domeček a nedaleký lesík.

Konkrétní cíle vzdělávání

- vést žáky k aktivnímu využívání volného času
- umožnit žákům všestranný rozvoj osobnosti
- vést žáky ke komunikaci, spolupráci ochotě pomáhat a k toleranci
- vytvářet a upevňovat poznatky a dovedností v oblasti péče o zdraví a jeho preventivní ochrany
- pracovat s žáky v duchu environmentální výchovy
- upozorňovat na zásady osobního bezpečí a bezpečného chování v silničním provozu

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují dlouhodobý proces, souhrn vědomostí, dovedností, schopností a postojů, které děti rozvíjejí v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

1. KOMPETENCE K UČENÍ

Učí se s pomocí různých pomůcek, vyhledává potřebné informace. Získané vědomosti dává do souvislostí a snaží se je uplatnit v praktickém životě. Uvědomuje si význam vzdělání pro další život.

2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

Všímá si dění okolo, snaží se řešit vzniklé situace a přijímá důsledky svých rozhodnutí. Chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli. Dokáže popsat problém a přivolat pomoc.

3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Vyjadřuje se srozumitelně, dokáže vést dialog. Dokáže sdělit své potřeby a názory. Rozumí obsahu písemných sdělení a dokáže se také písemně vyjádřit. To vše dle svých individuálních možností.

4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Dokáže prezentovat svůj výrobek, posiluje své sebevědomí. Projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu. Spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis. Je tolerantní k lidem odlišným, nemocným či postiženým.

5. KOMPETENCE OBČANSKÉ, ČINNOSTNÍ A PRACOVNÍ

Respektuje pravidla soužití, chrání své zdraví i zdraví ostatních, podílí se na ochraně životního prostředí. Zvládá základní pracovní dovednosti a snaží se je využít v praktickém životě. Započatou práci se snaží dokončit.

6. KLÍČOVÉ KOMPETENCE K NAPLNĚNÍ VOLNÉHO ČASU

Orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času. Umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku trávení volného času.

Délka a časový plán vzdělávání

Školní vzdělávací program je vytvořen na časové období jednoho školního roku. Roční plán činnosti školní družiny je rozpracován do deseti bloků. Náplň každého bloku odpovídá období jednoho měsíce a má návaznost na ŠVP. Respektuje individuální schopnosti žáků a sezónní aktivity žáků.

Formy vzdělávání

Školní družina dle vyhlášky o zájmovém vzdělávání využívá následujících forem:

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost – každodenní činnost přihlášených žáků v jednotlivých odděleních ŠD

Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost – mohou se jí účastnit přihlášení žáci ŠD, ale i rodinní příslušníci a další zájemci. Mezi tyto aktivity patří akce ŠD – odpolední či celodenní výlety s kulturní, historickou či přírodní tematikou.

Individuální práce – je základem naší činnosti, protože při každé aktivitě se snažíme respektovat individuální potřeby našich žáků.

Spontánní činnosti – jsou zahrnuty do denního režimu ŠD (např. hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti, činnosti při pobytu venku) a jsou pro přihlášené žáky.

Osvětová činnost – je realizována především v oblasti prevence sociálně-patologických jevů , ochrany zdraví a bezpečného chování v silničním provozu.

Vedle toho ve škole pracují zájmové kroužky zřizované DDM Poděbrady, nebo zájmové aktivity OS Přístav.

Obsah vzdělávání

Obsah zájmového vzdělávání navazuje na RVP ZŠ a RVP ZŠS. Pozornost zaměřujeme především na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Konkrétní rozpracování je součástí ročního plánu ŠD.

Člověk a jeho svět

1. Místo, kde žijeme

Poznávání nejbližšího okolí školy a orientace v něm.

Bezpečnost na cestě do školy, při vycházkách – zásady dopravní výchovy.

Rozšiřování znalostí o obci, regionu - důležitá místa, významné objekty, kulturní a historické zajímavosti. Poznávání okolní krajiny (výlety) - charakteristické znaky.

2. Lidé kolem nás

Osvojení zásad vhodného a společenského chování ve škole i mimo ní (chování vůči vrstevníkům i dospělým, komunikace s lidmi, chování v jídelně – pravidla stolování aj.).

Předcházení šikaně: projevy tolerance, empatie a vzájemné úcty k odlišnostem spolužáků (lidí).

3. Lidé a čas

Nastavování a dodržování správného režimu, vytváření pravidelných návyků.

Využívat svůj volný čas správným a účelným způsobem.

Poznávání způsobu života v nejbližším okolí v toku času - nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí.

4. Rozmanitost přírody

Vytváření pozitivního vztahu k přírodě – vycházky, pobyty v přírodě.

Pozorování proměn v přírodě v jednotlivých ročních obdobích - charakteristické znaky, chování živočichů, péče o zvířata a ptáky.

Poznávání nejběžnějších druhů domácích a volně žijících zvířat a jejich základní životní podmínky. Vytvářet povědomí o důležitosti ochrany přírody a životního prostředí - chování k přírodě, třídění odpadů – základy environmentální výchovy.

5. Člověk a jeho zdraví

Dodržování hygienických návyků a zvládání sebeobsluhy, praktické nácviky.

Péče o zdraví, prevence, ochrana před nemocemi. Prevence úrazů.

Poskytnutí první pomoci při drobných úrazech a přivolání lékařské pomoci. Podpora zdravého životního stylu – denní režim, zdravá strava a pitný režim, význam aktivního pohybu. Vytvoření povědomí o nebezpečí užití návykových látek a jejich odmítání.

Uplatňování základních pravidel silničního provozu pro chodce, pro cyklisty (dopravní výchova).

Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

• oblast personální

V každém oddělení pracuje jedna vychovatelka a asistentka pedagoga. Při aktivitách dbáme na dostatečné personální zajištění., v případě vycházek, či aktivit mimo školu zajistí vedoucí ŠD spolu s vedením školy dostatečný počet personálu (viz BOZ akce).

Pedagogičtí pracovníci ŠD se odborně dále vzdělávají, ať již účastí na různých seminářích, školeních, nebo v rámci samostudia formou studia odborné literatury, sledováním webinářů, či stážemi ve třídách speciální školy.

Pracovnice ŠD spolupracují s třídními učiteli, asistenty, ale též s odborníky ŠPP a SPC.

• oblast technická

Pro vstup do ŠD je využíván bezbariérový přístup, v ranních hodinách zde vykonává dohled pan školník. V odpoledních hodinách si rodiče dětí vyzvedávají u hlavního vchodu do budovy, kde jsou umístěny elektronické zvonky do všech oddělení ŠD. Budova školy je po celou dobu odpolední družiny uzamčena.

• oblast materiální

ŠD pro svou činnost využívá prostory školy, které v dopoledních hodinách slouží jako učebny. Pro činnost ŠD jsou dobře vybaveny, ŠD využívá veškeré vybavení učeben, speciálních didaktické a kompenzační pomůcky, má zde i vlastní prostory na uložení hraček (skříň ŠD). Jedna z učeben je uzpůsobena pro pobyt žáků s těžkým kombinovaným postižením. Ve všech třídách mají děti hračky, didaktické pomůcky, stavebnice, puzzle, společenské hry, knihy a výtvarný materiál. Materiální vybavení je průběžně obnovováno a doplňováno.

Pro činnost ŠD jsou k dispozici i další prostory školy: tělocvična, cvičný byt, počítačová místnost, snoezelen, vnitřní trampolína, klimatoterapeutický domek a velká školní zahrada s dětským hřištěm, vybaveným pískovištěm, motorickými prolézačkami, houpačkami a dalšími herními prvky.

- **oblast organizační :**

V jednotlivých odděleních ŠD jsou zařazeni účastníci s různým druhem postižení a zdravotního znevýhodnění. Při naplňování počtu účastníků v jednotlivých odděleních je zohledňován druh a stupeň postižení.

Účastníkům ŠD navštěvujícím některý zájmový kroužek DDM, či OS Přístav, je se souhlasem rodičů umožněna docházka. Vedoucí zájmového útvaru si dítě osobně vyzvedne a následně jej po skončení činnosti zpět do ŠD předá. Vychovatelky mají o této docházce přehled.

Vychovatelky ŠD úzce spolupracují s třídními učitelkami a asistentkami. Ty při předávání dětí a žáků do odpolední družiny informují vychovatelky o průběhu dopolední výuky, tak aby bylo možné kontinuálně navázat.

Obdobně předávají informace vychovatelky ranní družiny vyučujícím a AP.

Vychovatelky a AP informují rodiče o činnosti ŠD, a to denně při odchodu dětí ze ŠD - tj. při předávání dětí rodičům, ale i formou sdílení informací o činnosti ŠD na blogové stránce ŠD, nástěnkách, nebo na webových stránkách školy a sociálních sítích.

Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

viz. směrnice č. **5.1 Kritéria pro přijímání dětí do školní družiny**
směrnice č. **5.3 Stanovení výše úplaty ve školní družině**

O přijetí žáka do ŠD rozhoduje ředitelka školy na základě písemné žádosti rodičů.
Výše úplaty za zájmové vzdělávání je stanovena předem na školní rok.

PLÁN ČINNOSTI ŠKOLNÍ DRUŽINY

Družina realizuje výchovně vzdělávací činnost zejména formou odpočinkových, rekreačních a zájmových činností; umožňuje žákům přípravu na vyučování.

- **Odpočinkové činnosti** - ráno pro žáky, kteří brzy vstávají a přijíždějí do ranní družiny a dále dle potřeby kdykoliv během dne, nejčastěji po obědě. Jde o klid na vodním lůžku či polohovacím vaku, klidové hry a klidné zájmové činnosti, poslechové činnosti apod.
- **Rekreační činnosti** - slouží k regeneraci sil, převažuje v nich odpočinek aktivní s náročnějšími pohybovými prvky. Hry a spontánní činnosti mohou být rušnější.
- **Zájmové činnosti** - rozvíjejí osobnost žáka, umožňují žákům seberealizaci i kompenzaci možných školních neúspěchů i další rozvoj pohybových dovedností a poznání. Jde o řízenou kolektivní nebo individuální činnost, organizovanou nebo spontánní aktivitu. Činnost může být organizována pro vybrané žáky z různých oddělení v zájmovém útvaru, který vede vychovatelka ŠD či jiný pedagog.

- **Příprava na vyučování zahrnuje okruh činností související s plněním školních povinností**, není to však povinná činnost ŠD. Může jít o zábavné procvičování učiva formou didaktických her (včetně řešení problémů), ověřování a upevňování školních poznatků v praxi při vycházkách a dalších činnostech; **získávání dalších doplňujících poznatků** při průběžné činnosti ŠD (např. vycházky, poslechové činnosti, práce s knihou a časopisy).

Hlavní témata :

ZÁŘÍ - poznáváme prostředí školy a okolí

- Zážitky z prázdnin
- Společné seznamovací hry
- Cesta do školy a domů bez nehody
- Hygienické zásady ve škole, správnost stolování
- Zdravá výživa, zdravý životní styl
- Vycházky – přechody přes silnice, dopravní značky

ŘÍJEN - objevování lesa a přírody

- Příchod podzimu - pozorování změn v přírodě, charakteristické prvky (vycházky)
- Vycházky do přírody - vztah k přírodě, pravidla správného chování v přírodě, ochrana přírody
- 4.10. - Světový den zvířat
- Sběr přírodního materiálu – možnosti využití , výrobky z nich
- 20.10. - Den stromů (povídání – význam stromů, poznávání stromů, ochrana; práce různými technikami
- Hry dětí a bezpečnost při nich

LISTOPAD - barvy podzimu

- Hrátky s barvami
- Les a život v něm, ochrana lesa, život volně žijících zvířat
- 13.11. Mezinárodní den nevidomých
- 21.11. Světový den pozdravu
- Výroba krmítek pro ptáčky
- Sběr a možnosti využití přírodního materiálu – různé techniky

PROSINEC - advent

- Mikuláš, čert, anděl
- Vánoční výzdoba školy
- Vánoční tradice a zvyky, příprava dáreků
- Příchod zimy – charakteristické znaky tohoto období, změny v přírodě
- zimní slunovrat

LEDEN - příroda v zimě

- Vhodné oblečení, hygiena
- Vycházky a pozorování zimní přírody
- Zimní hry – koulování, bobování, stavění sněhuláků (bezpečnost při hrách)
- Zimní obydlí - iglů
- Péče o ptactvo - přikrmování

ÚNOR- rozvíjíme fantazii

- Zvířata v zimě – která zvířata můžeme potkat, péče člověka o zvířata v zimním období

- Vycházky – pozorování stop ve sněhu
- 14.2. - svátek sv. Valentýna
- Kouzelné vaření
- Měsíc masopustních oslav – výroba karnevalových masek

BŘEZEN- přichází jaro

- Příchod jara - probouzení přírody, charakteristické znaky – povídání, vycházky, pozorování, poznávání prvních jarních květů
- Zvířata a jejich mláďata
- Poznávání nejznámějších druhů rostlin - herbář
- Výsev semen – pozorování vývoje rostliny
- Práce na zahradě
- 22.3. - Světový den vody - význam vody pro člověka, voda kolem nás

DUBEN- aprílové hrátky

- Velikonoce – tradice a zvyky, symboly (pomlázka, kraslice atd.), výzdoba školy
- Světový den zdraví – první pomoc při úrazu
- Vycházky do okolí školy – bezpečnost v silničním provozu
- Měsíc bezpečnosti – bezpečnost v silničním provozu, dodržování dopravních předpisů pro chodce a cyklisty
- Vybavení cyklisty
- 22.4. - Den Země – udělej něco pro svou Zemi (povídání o zásadách chování člověka ke svému okolí, k přírodě; sběr odpadků v okolí školy)

KVĚTEN- důležitost vody

- Jarní práce na zahradě
- 2.5. - Svátek matek
- 5.5. Den ptáčího zpěvu
- Vycházky - pozorování zahrádek – květiny, kvetoucí stromy, jarní práce na zahradě
- 15.5. Mezinárodní den rodiny – význam rodiny, chování v rodině, vztahy
- Zásady správného chování v přírodě
- 28.5. Světový den her

ČERVEN- hurá na prázdniny

- 1.6. - Mezinárodní den dětí (akce ŠD)
- 15.6. Den otců
- Správné využití volného času
- Bezpečnost dětí během prázdnin
- Letní oblečení, vybavení na výlety
- Hry a soutěže na školním hřišti, bezpečnost
- Chování v přírodě při vycházkách, výletech

ODDĚLENÍ RANNÍ DRUŽINY

- účastníky jsou děti a žáci, kteří dojíždějí a musejí brzy ráno vstávat. Všechny činnosti mají tedy spíše odpočinkový charakter.

Bezpečnost a ochrana zdraví

Činnost školní družiny se řídí vnitřním řádem a provozním řádem ŠD, které jsou v souladu s ŠŘ školy. Účastníci zájmového vzdělávání jsou o bezpečném chování poučeni na začátku školního roku a vždy před každou aktivitou, která poučení o bezpečnosti vyžaduje. Toto poučení je zapsáno v třídní knize jednotlivých oddělení.

Při činnosti ve ŠD je dbáno na vhodnou strukturu a skladbu činností, při výběru pomůcek pro práci je brán zřetel na jejich bezpečnost vzhledem k specifickým potřebám dětí.

Je nastaven optimální stravovací a pitný režim.

Dbáme na pravidelné větrání, dostatek pohybových aktivit, upřednostňujeme pobyt venku, vycházky.

Každé oddělení ŠD má k dispozici prostředky první pomoci, vycházkovou lékárničku.

V odděleních ŠD vytváříme prostředí pohody a spolupráce, děti jsou vedeny k vzájemné pomoci a toleranci. Jsou respektovány individuální potřeby účastníků, kteří mají možnost aktivně se podílet na plánování činnosti oddělení.

Činnost ŠD je prezentována jak v prostorách ŠD a školy - nástěnkami, tak na webových stránkách školy, družinovém blogu a sociálních sítích.

Zpracovala:

Zuzana Nykodymová

Schváleno ředitelkou školy:

Mgr. Pavlína Mladá